

དུས་རབས་ 21 ལའི་ བོད་ བླ་གས་ གས་ རིག་
དངོས་ཆན་སློབ་གསའི་འཆར་འགོད་སློབ་དེབ།

༡༡། རྒྱ་ནང་གས་བ། །

གཙ་མིག་ལ། ལྟ་སྤྱད་པ།

མི་རིགས་དཔེ་སྟླ་མང་།

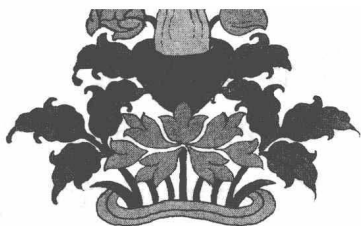

དུས་རབས་ 21 ལའི་ཐོན་ལུགས་གསེང་གི་
དངོས་ཆན་སློབ་གསུམ་འཆར་འགོད་སློབ་དེབ།
21世纪藏医本科教育规划教材

༄༅། ། དུག་ནད་གསེབ་ །

གཙུག་ལག་ཁྲིམས་ ལྷ་མོ་སྐྱབས་ལེགས་

གཙུག་ལག་ཁྲིམས་ ལྷ་མོ་སྐྱབས་ལེགས་ གཙུག་ལག་ཁྲིམས་

ཨ་མི་རིགས་དཔེ་སྐྱུ་ལྷན་ཁང་།
ཨ་མི་རིགས་དཔེ་སྐྱུ་ལྷན་ཁང་།

图书在版编目(CIP)数据

藏医解毒学/拉毛加等编. —北京:民族出版社,
2004.7
二十一世纪藏医本科教育规划教材
ISBN 7-105-06458-0
I. 藏… II. 拉… III. 藏医—解毒—医学院校—
教材—藏语 IV. R 291.4

中国版本图书馆 CIP 数据核字(2004)第 072940 号

藏医解毒学 (ZANG YI JIE DU XUE)

编 著 者	藏医解毒学编写小组
校 订	拉卜楞寺医学院
出版发行	民族出版社
地址	北京市和平里北街 14 号
邮编	100013
排版	民族出版社藏文编辑室
印刷	北京艺辉印刷有限公司
开印	各地新华书店
网印	787mm×1092mm 1/16
印版	www.e56.com.cn
印定	7.875
	0001-4000 册
	2004 年 7 月第 1 版
	2004 年 7 月北京第 1 次印刷
	11.00 元

该书如有印装质量问题,请与本社发行部联系退换
(藏文室电话:010-64234411-6509)

责任校对:

李 莉

达多

777

₹ 11.00

འགོ་བརྒྱུད།

༣༡ ། དུས་རབས་ཉེར་གཅིག་པའི་བོད་ལྷགས་གསོ་རིག་དངོས་ཚན་སློབ་གསོའི་འཆར་འགོད་སློབ་དེབ་འདི་
ནི་བོད་ལྷགས་སློབ་པའི་ཆེད་ལས་ཀྱི་དངོས་གཞི་ཚན་པས་(ལོ་ལྔའི་ལམ་ལྷགས་) བཀོལ་རྒྱུར་ཕུལ་བ་ཡིན་ལ།
བོད་ལྷགས་སློབ་གཉེར་ཆེད་ལས་ཀྱི་དངོས་གཞི་ཚན་པས་ཀྱང་ཆེད་ལྷན་བཀོལ་ཆོག ལུ་འབྲེལ་སློབ་དེབ་འདི་ནི་
རང་རེའི་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་གཅིག་ཁྱུར་དང་། ཆོད་ལྷན། ཆ་ཆོད་བཅས་ཡིན་པའི་བོད་ལྷགས་སློབ་པའི་ཆེད་ལས་ཀྱི་
དངོས་གཞི་ཚན་པའི་སློབ་དེབ་ཐེངས་དང་པོ་ཡིན།

བོད་ཀྱི་གསོ་བ་རིག་པ་ནི་རང་རེའི་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་སྤྱི་ལྗོངས་གསོ་རིག་སློབ་རིག་གི་ཁྱབ་ཆ་གཤམ་ཆེན་ཞིག་ཡིན།
དེ་ཡང་ཁྱེད་ཀྱི་མི་རིགས་ཀྱི་ཕུལ་བྱུང་སྤྱི་ལྗོངས་རིག་གནས་གོང་དུ་སྒྲེལ་བ་དང་། ཁྱེད་གོ་འཁྱེད་ཆོས་ལྷན་པའི་སྤྱི་
ཚོགས་རིང་ལྷགས་ཀྱི་འཕྲོད་བསྟེན་བྱ་གཞག་འཇུགས་སློབ་བྱེད་པ། བོད་ཀྱི་གསོ་བ་རིག་གི་མཐོ་རིམ་སློབ་གསོ་
བཅས་རྒྱུར་དང་འཕེལ་རྒྱས་ཀྱི་དགོས་མཁོ་དང་འཆོམ་པ་བཅས་ཀྱི་ཆེད། རྒྱལ་ཁབ་ཀྱང་དབྱི་གསོ་རིག་དོ་དམ་
ཅུས་ཀྱིས་ཆ་འཇུགས་འོག་བོད་ཡུལ་དང་། མཚོ་སྔོན། ཀན་སུལ། སི་ཁྲོན། ཡུན་ནན་བཅས་ཁོང་ཡུལ་ལྗངས་
མཉམ་དུ་རྒྱལ་ཡོངས་བོད་ལྷགས་གསོ་རིག་དངོས་ཚན་སློབ་གསོའི་འཆར་འགོད་སློབ་དེབ་འདི་ཉིད་ཙམ་གྱིས་
པར་སྒྲུབ་བྱས་པ་ཉེ། ༡༩༩༩ལོའི་ཟླ་ ༥པར། མཚོ་སྔོན་ཁོང་ཆེན་འཕྲོད་བསྟེན་ཐིང་དང་མཚོ་སྔོན་བོད་
ལྷགས་གསོ་རིག་སློབ་གྲྭ་ཆེན་མོ་གཉིས་ཀྱིས་བེ་ལིང་དུ་རྒྱལ་ཡོངས་མཐོ་རིམ་གསོ་རིག་སློབ་གྲྭའི་བོད་ལྷགས་གསོ་
རིག་ཆེད་ལས་དངོས་ཚན་སློབ་དེབ་ཀྱི་ཙམ་གྱིས་མཉམ་སྦྲེལ་གྱིས་ཆོགས་བསྐྱུས་ལ། རྒྱལ་ཁབ་ཀྱང་དབྱི་གསོ་
རིག་དོ་དམ་ཅུས་ཆེན་ཙམ་མཉེད་དབུ་བྲིད་མི་སྣ་ཆོགས་ཞུགས་གནང་ནས་གཏམ་བཤད་གནང་། ཆོགས་འདུའི་
ཉིང་མཚོ་སྔོན་བོད་ལྷགས་གསོ་རིག་སློབ་གྲྭ་ཆེན་མོས་བསྐྱིགས་པའི་སློབ་དེབ་ཙམ་གྱིས་ཉིང་ཙམ་ཞེས་པ་དང་།
སློབ་དེབ་ཙམ་གྱིས་ཉིང་ཙམ་ཞེས་པ་གཉིས་ལ་གྲོས་འཆོམ་བྱུང་། ཆོགས་འདུའི་རྗེས་སུ་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱང་དབྱི་
གསོ་རིག་དོ་དམ་ཅུས་རྒྱལ་ཡོངས་མཐོ་རིམ་སློབ་གྲྭའི་བོད་ལྷགས་གསོ་རིག་ཆེད་ལས་སློབ་དེབ་ཙམ་ཞེས་ཞུས་ལྟ་ཡོན་
ལྷན་ཆོགས་བཅུགས་(གཤམ་དུ་ཙམ་ཞེས་ཞུས་ལྟ་ཡོན་ལྷན་ཆོགས་ཞེས་འབོད་) ཤིང་ལུ་འབྲེལ་སློབ་དེབ་འདིའི་ཙམ་
གྱིས་བར་མཇུག་ལྷན་གནང་། མཚོ་སྔོན་ཁོང་ཆེན་འཕྲོད་བསྟེན་ཐིང་དུ་ཙམ་ཞེས་ཞུས་ལྟ་ཡོན་ལྷན་ཆོགས་ཀྱི་
ཁོངས་གཏོགས་གཞུང་ལས་ཁབ་བཅུགས་ཏེ་སློབ་དེབ་ཙམ་གྱིས་སྒྲིམ་གྱི་བའི་འགན་བཞེས། ༡༩༩༩ལོའི་ཟླ

ལབར། རྒྱལ་ཁབ་ཀྱང་དབྱི་གསེ་རིག་དོ་དམ་ཅུས་ཚན་ཅལ་སེས་འགོ་འཛིན་ལ་བཞེན་ནས་ཐིན་ཏུ་ཏུ་མཐོ་
 རིམ་བོད་ལུགས་གསེ་རིག་ཆེད་ལས་དངོས་ཚན་སློབ་དེབ་ཙམ་གྱི་མཐུན་སྦྱར་ཆོག་པ་འདྲ་བ་སྤྱད་ཤིང་ཙམ་གྱི་གི་གནས་ཚུལ་གསལ་བསྒྲགས་དང་།
 སློབ་དེབ་ཙམ་གྱི་ཕྱ་བའི་ཁྲིད་བྱང་བའི་གནད་དོན་སྐོར་ལ་གོས་བསྐྱར་
 དང་ཐག་གཅོད་བྱས་པར་མ་ཟད། རིག་གཞུང་ཆེད་མཁས་ཆོག་པ་བཅུགས་ཤིང་ལུ་འབྲེལ་སློབ་དེབ་འདི་ལ་
 དངོས་སུ་དུས་རབས་ཉེར་གཅིག་པའི་བོད་ལུགས་གསེ་རིག་དངོས་ཚན་སློབ་གསེའི་འཆར་འགོད་སློབ་དེབ་ཅེས་
 པའི་མཚན་གསལ། ཐིན་ཏུ་ཆོག་པ་འདྲའི་དགོངས་དོན་ལྟར། ༡༠༠༡ལོའི་ཟླ་ལཔ་པ་། ཙམ་ཁུའི་ལྷ་ཡོན་
 ལྷན་ཆོག་པ་གིས་རིག་གཞུང་ཆེད་མཁས་ཆོག་པ་པའི་ཆོག་པ་འདྲའི་ལན་གྱི་ཏུ་བསྤྱད་ཤིང་། ཆོག་པ་འདྲའི་སྤྱི་
 སྐོས་བསྐྱར་ཡང་ཡང་བྱས་པ་བརྒྱད་ལུ་འབྲེལ་སློབ་དེབ་འདི་བཙུགས་པས་དེབ་ཉེར་དུག་ཏུ་ཕྱིས་ནས་སེ་སེའི་མིང་
 གཏན་ལ་ཕབ། ༡༠༠༡ལོའི་ཟླ་༡༠པ་། རྒྱལ་ཁབ་ཀྱང་དབྱི་གསེ་རིག་དོ་དམ་ཅུས་ཀྱིས་སློབ་དེབ་ཉེར་དུག་
 གི་གཙོ་གྱི་པ་དང་། གཙོ་གྱི་གཞི་པ་། ཙམ་གྱི་མི་སྣ་བཅས་དངོས་སུ་བསྒྲགས་བྱས་ནས་སློབ་དེབ་
 ཙམ་གྱི་གི་འགན་ཁུར་དང་ཞིབ་ལུ་ལས་བཀོས་གནང་།

ལོ་གཉིས་ལྷག་གི་རིང་དུ། རྒྱལ་ཁབ་ཀྱང་དབྱི་གསེ་རིག་དོ་དམ་ཅུས་ཀྱི་འགོ་ཁྲིད་དང་། ཞིང་སྤྱོད་ས་
 ལུ་འཕྲོད་བཞེན་ཐིང་གི་མཉམ་འབྲེལ། སློབ་དེབ་ཙམ་གྱི་མི་སྣ་ལོངས་ཀྱི་ཏུར་བཙོན་ལ་བཞེན་ནས་སློབ་
 དེབ་ཙམ་གྱི་ཕྱ་བ་བདེ་ལྷག་ངང་བྱུང་། ༡༠༠༡ལོའི་ཟླ་༣པ་། ཙམ་ཁུས་ལྷ་ཡོན་ལྷན་ཆོག་པ་གིས་ཕྱི་མིང་
 དུ་དུས་རབས་ཉེར་གཅིག་པའི་བོད་ལུགས་གསེ་རིག་ཆེད་ལས་དངོས་ཚན་སློབ་གསེའི་འཆར་འགོད་སློབ་དེབ་ཀྱི་
 རྒྱས་གཏན་ཆོག་པ་འདྲའི་བསྐྱར་ནས། གཅིག་གྱར་དང་ཚད་ལྷན་ཡིན་པའི་དུས་རབས་ཉེར་གཅིག་པའི་བོད་
 ལུགས་གསེ་རིག་དངོས་ཚན་སློབ་གསེའི་འཆར་འགོད་སློབ་དེབ་ཀྱི་རྒྱས་གཏན་ཚད་གཞི་ཞེས་པ་དང་རྒྱས་གཏན་
 ཕྱིད་ཐབས་ཞེས་པ་གཉིས་ཐོག་མར་གཏན་འཁེལ་བྱས་ཤིང་། དེ་ཉིད་སློབ་དེབ་རྒྱས་གཏན་ཕྱ་བའི་གཞི་འཛིན་
 གི་ཡིག་ཆར་བརྒྱུད། དེ་དང་ཆབས་ཅིག་སློབ་དེབ་སེ་སེའི་གཙོ་རྒྱས་པ་གཏན་འཁེལ་དང་། འཕེལ་འགྲིབ་ནད་
 ཅེས་པ་སོགས་སློབ་དེབ་བཙོན་བརྒྱུད་ཀྱི་མ་ཕྱིར་ལྷ་དག་གཏན་འཁེལ་བྱས་ཐོག་ ༡༠༠༡ལོའི་ཟླ་༥པ་། ཙམ་
 ཁུས་ལྷ་ཡོན་ལྷན་ཆོག་པ་གིས་ལྷ་སར་སློབ་དེབ་རྒྱས་གཏན་ཆོག་པ་འདྲའི་ཐིང་ས་གཉིས་པ་བསྐྱར་ནས་མཚོན་ཆ་གསོ་
 བཞེས་པ་སོགས་སློབ་དེབ་བརྒྱུད་ཀྱི་མ་ཕྱིར་རྒྱས་གཏན་གནང་བ་མ་ཟད། རིག་གཞུང་ཆེད་མཁས་ཆོག་པ་པས་
 བོད་ཀྱི་གསེ་རིག་བྱང་འཕེལ་གི་ལོ་ཆོག་པ་ཐད་ལ་ཆེད་གཉེར་ཞིབ་འཇུག་དང་བཤོ་སྤྱོད་བྱས་པ་བརྒྱུད་བོད་ཀྱི་
 གསེ་རིག་ལོ་རྒྱུས་ཞེས་པའི་སློབ་དེབ་རྒྱས་གཏན་ཐད་ལ་དགོངས་འཆར་གཅིག་གྱུར་བྱུང་།

ལུ་འབྲེལ་སློབ་དེབ་འདིའི་རིག་ཚན་དབྱེ་སྐབས་གངས་ཅན་གསོ་བ་རིག་པའི་གནས་དང་སྐབས་དང་མདོ་
 སོགས་ཀྱི་ཁྱད་ཆོས་རྒྱན་འཛིན་དང་། གཞུང་ལུགས་ཀྱི་མ་ལག་རང་བཞིན་དང་ཆ་ཆར་རང་བཞིན་གཞིར་

བཞག་ཉིང་དང་རབས་མཐོ་རིམ་གསོ་རིག་སློབ་གསོའི་སླང་བྱ་དང་སློབ་བྲིད་ཀྱི་ཆོས་ཉིད་དང་ཡང་བྱང་འབྲེལ་གང་ལེགས་བགྱིས་ཐོག་ བོད་སྤྱངས་བོད་ལྷགས་གསོ་རིག་སློབ་གྲྭ་ཆེན་མོ་དང་མཆོ་སྤྱན་བོད་ལྷགས་གསོ་རིག་སློབ་གྲྭ་ཆེན་མོ་གཉིས་མཉམ་འབྲེལ་དང་བསྒྲིགས་པའི་རྒྱལ་ཡོངས་བོད་ལྷགས་གསོ་རིག་ཆེད་ལས་ཀྱི་དངོས་ཆ་སློབ་བྲིད་ཅ་འཛིན་ཞེས་པ་གཞིར་བབྱང་ཉེ་དུས་རབས་ཉེར་གཅིག་པའི་བོད་ལྷགས་གསོ་རིག་དངོས་ཆ་སློབ་གསོའི་འཆར་འགོད་སློབ་དེབ་ཆོད་པ་ཉེར་དུག་དུག་ཉན་འཁེལ་བྱས་པ་དང་། ཚུལ་སྒྲིག་བྱེད་སྤྱངས་ཐད་བོད་ལྷགས་སྤྱན་པའི་ཆེད་ལས་ཀྱི་དངོས་ཆ་ (ཡེ་ལྷའི་ལམ་ལྷགས་) སྒྱེད་སྤྱང་གི་དམིགས་ཡུལ་དང་མཐུན་པར་ཁ་སྒྲགས་ནས། དེ་ལྷའི་བོད་ལྷགས་གསོ་རིག་སློབ་ཆེན་གྱི་སློབ་དེབ་ཚུལ་སྒྲིག་གི་ཉམས་སྦྱང་བཟུ་ལེན་དང་། བོད་ལྷགས་སྤྱན་པའི་ཆེད་ལས་ཀྱི་སློབ་བྲིད་ནང་དོན་དང་བྱད་ཆོས་ལྟར། གཅིག་གྱུར་གྱི་ཚུལ་སྒྲིག་ཅ་འཛིན་དང་། སྒྲིག་སྤྱངས། རྣམ་པ། ས་བཅད་འགོད་རྒྱལ་སྤྱོད་ས་བཞེས་པ་ཡིན། དེ་ལྟར་ལུ་འབྲེལ་སློབ་དེབ་འདིར་བོད་ལྷགས་གསོ་རིག་གི་གཞི་ཅ་གསུམ་གྱི་ནང་དོན་ཆ་ཆང་ཞིང་སློབ་བྲིད་ཀྱི་འོས་འཛམ་རང་བཞིན་དང་ཆོད་རིག་རང་བཞིན་མངོན་གསལ་ཡིན་པ་མ་ཟད། དངོས་ཆ་སློབ་མགས་སྤྱང་བྱེད་པའི་དོན་དངོས་དང་ཡང་མཐུན་པ་བཅས་མདོར་ན་རང་རྒྱལ་གྱི་བོད་ལྷགས་གསོ་རིག་རིག་གཞུང་འཕེལ་རྒྱས་སུ་སྤྱོད་པའི་ཆུ་ཆད་དང་གྲུབ་འབྲས་གསར་པ་མཆོན་ཡོད།

འདི་ལྟའི་ལུ་འབྲེལ་སློབ་དེབ་ཅིག་ཚུལ་སྒྲིག་པར་སྤྱན་བྱེད་པ་ནི་གསར་གཏོད་ཀྱི་རང་བཞིན་ལྡན་པའི་བྱ་བ་ཞིག་ཡིན་པའི་ཁར། དམོར་ཚུལ་སྒྲིག་གི་དུས་ཡུན་བྱང་ཞིང་ལས་བྲེལ་ཆེ་བ། ཚུལ་སྒྲིག་མི་སྤྱིའི་ཤེས་བྱའི་ཆུ་ཆད་ཀྱང་དམར་ལྷབས་ནོར་འཕྱག་ནོངས་འགལ་གྱི་ཆ་གཡོལ་ཐབས་བྲལ་བས་ན་བོད་ལྷགས་གསོ་རིག་སློབ་བྲིད་གནང་མཁན་དང་རྒྱ་ཆེའི་སློག་པ་པོ་རྣམས་ཀྱིས་བཀོལ་སྤྱོད་བྱེད་པའི་བརྒྱད་རིམ་ནང་སློབ་དེབ་འདི་སྤར་ལས་ལྷག་པའི་དང་གོང་སྤེལ་དང་། འབྲས་ཆང་དུ་བཏང་ནས་དུས་རབས་ཀྱི་རྣམ་པ་གསར་པའི་འོག་གངས་སྤྱངས་གསོ་བ་རིག་པའི་འཕྲིན་ལས་ལྷབས་པོ་ཆེ་ཉིད་ལུལ་གྱི་ཀུན་ཏུ་དར་ཞིང་འགོ་བཙའི་རིགས་ཀྱི་བདེ་ཐང་གི་གསོས་སུ་སྤྱོད་པར་འཇུག་ཆེད་དགོངས་འཆར་རིན་པོ་ཆེ་ལྷག་སྤེལ་གནང་རོགས་ཞུ།

མཆུག་མཐར་ལུ་འབྲེལ་སློབ་དེབ་འདི་བཞིན་ཚུལ་སྒྲིག་པར་སྤྱན་གྱི་ཐད་ལ་རོགས་རམ་དང་རྒྱབ་སྐྱོར་གནང་མཁན་སྤྱི་དང་སློམ་སུ་མ་དདུལ་གྱི་རོགས་སྐྱོར་གནང་མཁན་ཨ་རི་ཀུན་པན་ཐེབས་ཅ་ཆོགས་པར་སྤྱིང་ཐག་པ་ནས་བྱགས་རྩེ་ཆེ་ཞུ་བྱུ་ཡིན།

རྒྱལ་ཡོངས་མཐོ་རིམ་སློབ་གྲྭའི་བོད་ལྷགས་གསོ་རིག་
 ཆེད་ལས་སློབ་དེབ་ཚུལ་སྒྲིག་ལུ་ཡོན་ལྷན་ཆོགས་ཀྱིས།
 ༡༠༠༧ལོའི་ཟླ༤པར།

前 言

这套教材主要供藏医学专业本科(五年制)使用,也可供藏药学专业本科试用。该套教材是我国第一套统编、规范、配套的藏医学专业本科教材。

藏医药学是我国传统医药学的重要组成部分。为大力弘扬中华优秀传统文化,建设具有中国特色的社会主义卫生事业,适应藏医药学高等教育改革与发展的需要,国家中医药管理局于 2001 年组织西藏、青海、甘肃、四川、云南等省(区)共同编写出版全国藏医本科教育规划教材。2001 年 5 月,青海省卫生厅和青海藏医学院在西宁召开了“全国高等医药院校藏医学专业本科系列教材编写协作会”,国家中医药管理局科技司领导出席会议并讲了话。会议审议并通过了青海藏医学院编写的《教材编写总纲》和《教材编写大纲》。会后,国家中医药管理局成立了全国高等院校藏医学专业教材编审委员会(以下简称编委会),负责该系列教材编写的指导工作。编委会下设办公室挂靠在青海省卫生厅,负责日常工作。2002 年 4 月,国家中医药管理局科技司在成都主持召开了“高等藏医学专业本科教材编写协调会”,通报了教材编写进展情况,协调和解决了教材编写工作中存在的某些问题,成立了学术专家组,并将本系列教材正式定名为“21 世纪藏医本科教育规划教材”。根据成都会议精神,2002 年 9 月,编委会在兰州召开学术专家组会议,经过反复讨论,确定了本系列教材由 26 门教材科目组成,以及每门教材的名称。2002 年 10 月,国家中医药管理局正式下文确定公布了 26 门教材的主编、副主编和编写人员名单,明确了教材编写的任务与分工。

两年多来,在国家中医药管理局的领导和五省区卫生厅的配合下,经过广大编写人员的积极努力,教材编写工作进展顺利。2003 年 3 月,编委会在西宁召开了“21 世纪藏医本科教育规划教材”审定会议,会议研讨形成了统一、规范的《21 世纪藏医本科教育规划教材审定标准》及《审定方法》,为教材的审定工作提供了必要依据。同时还确定了每门教材的主审人员,审定通过了《藏医病机学》等 18 门教材的初稿。2003 年 8 月,编委会在拉萨召开了第二次教材审定会议,原则通过了《藏医外伤学》等 8 门教材的初稿。并组织学术专家组召开专题会议,经过充

分讨论和认真研究,对《藏医药学史》形成了一致的审定意见。

本套教材在学科划分及科目上,充分尊重藏医药传统的学科体系特色,保持藏医药学理论的系统性和完整性,同时紧密结合现代高等医药教育要求和教学规律,并依据西藏藏医学院与青海藏医学院联合编写的《全国藏医学专业本科教学大纲》,确定了“21 世纪藏医本科教育规划教材”由 26 门科目组成。在编写方法上,为符合藏医学专业本科(五年制)培养的目标,汲取有关藏医院校以往所编教材的经验,根据藏医学专业的教学内容和特点,制定了统一的编写大纲、体例、格式和章节,有利于藏医教学工作的顺利进行。

本套教材较好地解决了教学适应性和科学性的关系。注重培养学生解决问题的实际能力,较全面、系统、完整地继承了藏医药学的基础理论、基本知识和基本技能,并反映了我国藏医药学术发展的新水平和新成果。

本系列教材编写和出版是一项创新性的工作,由于时间紧,工作量大,加之编写人员的水平所限,不可避免地存在一些不足之处,热忱希望各地藏医药教学人员和广大读者在使用过程中,提出宝贵意见,以促使本系列教材日趋完善、更加符合新形势下藏医药事业发展的需要。

对本系列教材的编写和出版给予帮助和支持的单位和有关人士以及美国利众基金会表示衷心的感谢!

全国高等院校藏医学专业教材编审委员会

2004 年 6 月

ཚུམ་སྒྲིག་གསལ་བཤད།

༡༡། ། དུག་ནད་གསོ་བ་ཞེས་པའི་སློབ་དེབ་འདི་ནི་དུས་རབས་ཉེར་གཅིག་པའི་བོད་ལྷགས་གསོ་རིག་དངོས་
ཆེན་སློབ་གསོའི་འཆར་འགོད་སློབ་དེབ་ཀྱི་ཡ་གྲུལ་ཞིག་ཟེ། བོད་ལྷགས་སློབ་པའི་ཆེད་ལས་ཀྱིས་བཀོལ་རྒྱར་
འཛམ་ལ། བོད་ལྷགས་ནད་གཤོག་རིག་པའི་ཆེད་ལས་ཀྱིས་ཀྱང་ཆོད་བཟུངས་སློབ་དེབ་དུ་བབྱང་ཆོག།

སློབ་དེབ་འདིའི་གཙོ་སྒྲིག་པ་ནི་ཀན་སུཅུ་ཁྱུང་དབྱི་གསོ་རིག་སློབ་ལྟ་ཆེན་མའི་བོད་ལྷགས་གསོ་རིག་སློབ་
སྤྲིང་གི་དགེ་ཆེན་འབྲུམ་རམས་གཞོན་པ་ལྷ་མོ་རྒྱབས་ལགས་ཡིན་ལ། གཙོ་སྒྲིག་གཞོན་པ་ནི་སློབ་སྤྲིང་གི་དགེ་
ཆེན་རབ་འབྲུམས་པ་གཡང་ལོ་དང་སློབ་བཟང་དོན་གྲུབ་གཉིས་ཡིན། ཚུམ་སྒྲིག་མི་ལྷ་མོ་རྒྱབས་དང་། གཡང་
ལོ། སློབ་བཟང་དོན་གྲུབ། སློབ་མོས་བཅས་ཡིན། ཀན་སུཅུ་ཞིང་ཆེན་བོད་ཀྱི་གསོ་རིག་ཞིབ་འཇུག་ཁང་གི་སློབ་
པ་འབྲུམ་རམས་པ་ཐུབ་བསྟན་ལགས་ཀྱིས་སློབ་དེབ་ཡོངས་ལ་གཙོ་ཞུས་མཛད།

སློབ་དེབ་འདི་ཚུམ་སྒྲིག་བྱེད་སྐབས་བོད་ཀྱི་གསོ་བ་རིག་པའི་གཞུང་ལྷགས་ཐམས་ཅད་ཀྱི་ཕྱི་མོ་དཔལ་
ལྷན་རྒྱུད་བཞི་ལས་སྐབས་བཅུ་གསུམ་པ་དུག་ནད་གསོ་བའི་དགོངས་དོན་གཞིར་བབྱང་ཐོག་ དེའི་དགོངས་
དོན་དགོལ་བར་བྱེད་པའི་རྒྱུད་འགྲེལ་ཆོད་ལྷན་སྒྲིམ་པ་ཆེད་བང་གིས་མཛད་པའི་རྒྱུད་བཞིའི་འགྲེལ་བ་དང་།
བྱར་མཁར་སློབ་མོས་རྒྱལ་པོས་མཛད་པའི་ཐེས་པའི་ཞལ་ལྷང་། ཤེས་སྤྲིང་སངས་རྒྱས་རྒྱ་མཆོས་མཛད་པའི་རྒྱུད་
བཞིའི་འགྲེལ་ཆེན་པེ་སྟོན་དང་། བཤམས་དབང་སློ་རུ་ཆེ་རྒྱལ་གྱིས་མཛད་པའི་རྒྱུད་བཞིའི་འགྲེལ་ཆེན་དྲང་སྤྲིང་
ཞལ་ལྷང་སོགས་ལ་ཁུངས་བཅོལ། གཞན་ཡང་དོགས་གཞི་ཅུང་ཟད་དེ་མཆོས་པ་རྣམས་ཨ་རུ་རའི་སྤང་མཛེས་
སོགས་ཕྱི་འགྲེལ་དང་བསྟར་ནས་གང་ལེགས་ངང་བཀོད་ཡོད་པ་མ་ཟད། ཉེ་བའི་ཆར་བོད་ལྷགས་གསོ་རིག་གི་
བཅུ་མས་ཆོས་དག་རྒྱ་མཆོས་པའི་དུག་ནད་ཀྱི་བརྗོད་བྱ་རྣམས་ལས་ཉགས་བཅོས་པན་རུས་ཆེལ་སྐབས་བདེ་བ་ཁ་
ཤས་བྱར་དུ་བཀོད་ཡོད། སློབ་དེབ་སྒྲིག་སྤངས་ཀྱི་ཐད་ལ་དེང་དུས་སློབ་གསོའི་འགྲོས་དང་མཐུན་པར་ལྷ་བདེ་
ལ་རྟོགས་སླབའི་བྱད་ཆོས་ལྷན་པ་དང་། བོད་ཀྱི་གསོ་བ་རིག་པའི་བྱད་ཆོས་མ་ཉམས་པ་དང་། ལག་ལེན་དང་
གཞུང་ལྷགས་བྱར་སྤྲིང་གནང་ཐུབ་པའི་སློབ་མ་གསོ་སྤྲིང་བྱེད་པའི་དམིགས་ལུལ་འབྲུབ་པར་ཅི་རུས་ཀྱིས་ཁ་
ཐོགས་ནས་བསྒྲིགས་ཁུལ་བྱས་ཡོད།

འོན་ཀྱང་། བདག་ཅག་ཚུམ་སྒྲིག་པ་རྣམས་ཀྱི་གསོ་རིག་གཞུང་ལྷགས་ཀྱི་རྒྱ་ཆོད་ཞན་ཅིང་ནད་ཐོག་ལག་

ལེན་གྱི་ཉམས་སྦྱང་དཔལ་པའི་སྒྲིབ་གྱིས་སྒྲོབ་དེབ་འདིའི་ནང་དུ་ནོར་འབྲུལ་དང་ཆད་ལྷག་སྐགས་གནད་དོན་དུ་
མ་འབྲུང་པར་གདོན་མི་བྱ་བས་ན་རྒྱ་ཆེ་བའི་དགེ་སྒྲོབ་ཆང་མས་ལྷག་བསམ་ནམ་དག་གིས་དག་བཙས་དང་སྒྲིབ་
བརྗོད་དེ་བཞིན་དགོངས་འཆར་རིན་པོ་ཆེ་ལྷག་སྦྱེད་གནང་བར་མཁྱེན།

དུག་ནད་གས་བའི་སྒྲོབ་དེབ་རྩོམ་སྒྲིག་ཆེ་ཆུང་ནས།
སྤྱི་ལོ་༡༩༠༠ལོའི་ཟླ་༤པར།

གྲུལ་ཡོངས་མཐོ་རིམ་སློབ་གྲིའི་བོད་ལྷགས་གསེར་རིག་ཆེད་
 ལས་སློབ་དེབ་རྩམ་བྲུས་ཕྱ་ཡོན་ལྷན་ཆོགས་ཀྱི་
 རིག་གཞུང་ཆེད་མཁས་ཆོགས་པའི་མིང་ནི།

རྒྱ་འདྲི་ས། བྱམས་པ་འཕྲིན་ལས། ཁོ་རུ་ཆོ་ནམ། ཉི་མ།
 ཁོངས་མི། བརྟན་ཁོ། བསམ་གཏན། ཉི་མ་ཆོ་རིང་། ཆོ་བཀྲ། བན་དེ་ཆོ་རིང་།
 ལྷ་འབྲུམ་རྒྱལ། ཉི་ཁོན་མིན།

གྲུལ་ཡོངས་མཐོ་རིམ་སློབ་གྲིའི་བོད་ལྷགས་གསེར་རིག་ཆེད་ལས་
 སློབ་དེབ་རྩམ་བྲུས་ཕྱ་ཡོན་ལྷན་ཆོགས་ཀྱི་མིང་ནི།

རྒྱ་འདྲི་ས། བྱམས་པ་འཕྲིན་ལས། ཉི་མ།
 ཡུལ་རིན་ཕྱ་ཡོན། ཉི་ཁོན་རུང་།
 ཡུལ་རིན་ཕྱ་ཡོན་གཞོན་པ། ཁྱིན་ཅོ་ཆོན། ཡུལ་རིན་ཁོན། ཡང་ཉེན་ཁོན། ཉི་ལྷ་ཁོན།
 འོ་ཆོགས་ཆོན། ཁོ་རུ་ཆོ་ནམ།

ཕྱ་ཡོན།	ཀམ་ཆོགས་གཉིས།	ཀུན་བཟང་རྒྱལ།	སྐལ་བཟང་འཕྲིན་ལས།
	ལྷ་བྱམས་རྒྱལ།	ལྷ་འབྲུམ་རྒྱལ།	བཀྲ་ཤིས་རྣམ་རྒྱལ།
	བཀྲ་ཤིས་ཆོ་རིང་།	དག་འདུལ།	འཇམ་དབྱངས་བསོད་ནམས།
	ཉི་མ་ཆོ་རིང་།	ཉ་མ་ཁོན་རྒྱལ།	སྟོབས་རྒྱལ།
	བརྟན་ཁོ།	བམ་ག་ངག་དབང་རྒྱ་མཆོ།	ལྷ་བཟང་རྒྱལ།

དོན་གྲུབ།	དོན།	གདུགས་དཀར།
པད་མ་བརྟན་འཛིན།	དཔལ་རྒྱལ།	བག་ཤོ།
བན་དེ་ཆེ་རིང་།	དབང་ཆེན་ཆེ་བརྟན།	དབང་འདུས།
མིག་དམར་ཆེ་བ།	མིང་སྦྱིད་མཆོ་མོ།	ཆོས་གྲིན་ཁ།
ཚུལ་ཁྲིམས།	<u>ཚུལ་ཁྲིམས་རྒྱལ་མཆོན།</u>	ཆོ་བཀའ།
ཆེ་རིང་ཆེ་བ།	སྤང་ལེན།	ཞང་ཚུལ་ཁྲིམས་རྒྱལ་མཆོན།
ཡུམ་པ།	གཡང་དགའ།	རིག་འཛིན་ཆེ་བ།
ལེས་སྒྲིལ་ཨན།	ཤེས་རབ་ཆོས་འཕེལ།	སངས་རྒྱལ།
བསམ་གྲུབ་རྒྱལ།	བསམ་གཏན།	བསོད་ནམས་ཕུན་ཆོག་ས།
བསོད་ནམས་ཆེ་རིང་།	(བོད་ཡིག་གི་ཀ་མད་ནི་མ་བཞིན་ཏུ་བསྒྲིགས་པ་ཡིན།)	

གཞུང་ལས་ཁང་།

ཡུལ་རིན། ཆོས་གྲིན་ཁ།

ཁོངས་མི། སྤང་ལེན། བན་དེ་ཆེ་རིང་། བྱ་མདོ་ལྷ་ཁྲུམས་རྒྱལ། དབང་ཆེན་ཆེ་བརྟན།

དོན། གདུགས་དཀར། བསམ་གྲུབ་རྒྱལ།

全国高等院校藏医学专业教材编审委员会学术专家小组名单

顾问：强巴赤列 措如·才朗 尼玛

成员：旦科 桑旦 尼玛次仁 才布扎 完德才让 楞本嘉
和兴明

全国高等院校藏医学专业教材编审委员会名单

顾问：强巴赤列 尼玛

主任委员：贺兴东

副主任委员：陈资全 阿登 杨殿兴 侯志民 艾措千
措如·才朗

委员：	三智加	才布扎	大仁增	大米玛	大次仁
	王 炼	扎西泽仁	扎西郎杰	巴 珠	占 堆
	旦 科	旦正加	央嘎	尕藏陈来	尕玛措尼
	尼玛次仁	西绕群培	向·楚程加赞		李福安
	华 江	多布杰	多 杰	次智木	次陈尖参
	李先加	更藏嘉	完德才让	英 巴	旺 堆
	明吉措姆	昂青才旦	图布旦	降拥四朗	星全章
	班玛丹增	索朗平措	索朗次仁	顿珠	唐卡拉杰
	桑 旦	桑 杰	曹正逵	楞本嘉	(按姓氏笔画排列)

办公室

主任：曹正逵

成员：王炼 完德才让 李先加 昂青才旦 多杰
星全章 三智加

བྱམ་རབས་ཉིད་གཅིག་པའི་ཐོད་ལྷགས་གསེ་རིག་དངོས་ཆན་
སྒྲོབ་གསེ་འཆར་འགོད་སྒྲོབ་དེབ་བྱི་དཀར་ཆག

ཆར་གཞི་ལྡན།

༡ གསེ་རིག་ལྡན་ལ།

གཙུག་གི་ལ། བྱམས་པ་འཕྲིན་ལས།

གཙུག་གི་ལ། བཞུགས་པ་འཕྲིན་ལས།

༢ ཆུ་བྱ།

གཙུག་གི་ལ། ཉི་མ་ཆེ་རིང་།

གཙུག་གི་ལ། བཞུགས་པ་འཕྲིན་ལས།

༣ བྱམ་པ་ལྡན།

གཙུག་གི་ལ། ཁོ་རྒྱུ་ཆེ་ནས།

གཙུག་གི་ལ། བཞུགས་པ་འཕྲིན་ལས།

༤ འཕྲིན་ལས་ལྡན།

གཙུག་གི་ལ། སྐུ་ལྡན་ལས།

གཙུག་གི་ལ། བཞུགས་པ་འཕྲིན་ལས།

༥ བྱམ་པ་ལྡན་ལ།

གཙུག་གི་ལ། སྐུ་ལྡན་ལས།

གཙུག་གི་ལ། བཞུགས་པ་འཕྲིན་ལས།

༦ བྱམ་པ་ལྡན།

གཙུག་གི་ལ། སྐུ་ལྡན་ལས།

གཙུག་གི་ལ། བཞུགས་པ་འཕྲིན་ལས།

༢ ཆ་བྱད་དུ།

གཙོ་བོ་གཤམ་པ་། ལྷོ་བཟང་དཔལ་ཆོས།

གཙུག་ལྷན་གསལ་བཤད།   བཅུན་ཐང་རྒྱལ།

༢ རྩམ་བཅུད་རྟགས།

གཙོ་བོ་དང་། བསམ་པུ་བ་རྒྱུ་ལ།

གཙོ་བོ་ག་གཞིན་པ།   དགོན་མཆོག་གྱུ་ལ་མཆོན།

༡༢ གསེ་བྱེད་ཐབས།

གཙུག་ལྷན་དུ། དཔལ་ལྷན་གྱི་མཆོ།

གཙུག་ལག་པ་ལྟོན་པ།   ཆེ་རིང་ཆེ་བ།

༡༠ བྱ་བྱེད་ལྷན་པ།

གཙུག་ལྷན་དུ། བཀྲ་ཤིང་ཆེ་རིང་།

གཙུག་ལྷན་གསུང་པ། ལྷ་ཡལ་རྒྱལ།

༡༡ མཆོག་དོན་ཡོད་པ་གཏད།

གཙུག་ལྷན་དུ། རྒྱ་ཆོག་ས་ཆེན།

གཙོ་བོ་གསལ་བྱེད་པ། རྒྱལ་བཟང་རྩི། ཡུ་དཀར་མོ།

༢༩ གནམ་དུག་སྐྱུང་བྱིས།

གཙུག་ལྷན་དུ། བསམ་གྲུབ་རྒྱ་མཚོ།

གཙོ་བོ་ག་གཞིན་པ།   གུན་དགའ་རིག་འཛིན།   རིག་འཛིན།

ནད་སློབ་ལག་ལེན་ལྟེན།

2 ཉེས་གསུམ་གསེ་བ།

གཙུག་ལྷན་དུ། དབང་འདུས།

གཙུག་གཞི་གཞི་བཞུག་པ། བསོད་ནམས་འཆི་མེད། རྒྱལ་ཁབ་ལ་ཐར།

3 ཁོད་ཅད་གསེ་བ།

[illegible]

- གཙོ་བོ་གཞི་བཟོ་བ་། རྩོམ་གྲྀ་ལྟ་བུ་
- 3 མཚན་མཛུགས་མཛུགས་།
 གཙོ་བོ་གཞི་བཟོ་བ་། རྩོམ་གྲྀ་ལྟ་བུ་
 གཙོ་བོ་གཞི་བཟོ་བ་། རྩོམ་གྲྀ་ལྟ་བུ་
- 4 གཙོ་བོ་གཞི་བཟོ་བ་།
 གཙོ་བོ་གཞི་བཟོ་བ་། རྩོམ་གྲྀ་ལྟ་བུ་
 གཙོ་བོ་གཞི་བཟོ་བ་། རྩོམ་གྲྀ་ལྟ་བུ་
- 5 གཙོ་བོ་གཞི་བཟོ་བ་།
 གཙོ་བོ་གཞི་བཟོ་བ་། རྩོམ་གྲྀ་ལྟ་བུ་
 གཙོ་བོ་གཞི་བཟོ་བ་། རྩོམ་གྲྀ་ལྟ་བུ་
- 6 གཙོ་བོ་གཞི་བཟོ་བ་།
 གཙོ་བོ་གཞི་བཟོ་བ་། རྩོམ་གྲྀ་ལྟ་བུ་
 གཙོ་བོ་གཞི་བཟོ་བ་། རྩོམ་གྲྀ་ལྟ་བུ་
- 7 གཙོ་བོ་གཞི་བཟོ་བ་།
 གཙོ་བོ་གཞི་བཟོ་བ་། རྩོམ་གྲྀ་ལྟ་བུ་
 གཙོ་བོ་གཞི་བཟོ་བ་། རྩོམ་གྲྀ་ལྟ་བུ་
- 8 གཙོ་བོ་གཞི་བཟོ་བ་།
 གཙོ་བོ་གཞི་བཟོ་བ་། རྩོམ་གྲྀ་ལྟ་བུ་
 གཙོ་བོ་གཞི་བཟོ་བ་། རྩོམ་གྲྀ་ལྟ་བུ་
- 9 གཙོ་བོ་གཞི་བཟོ་བ་།
 གཙོ་བོ་གཞི་བཟོ་བ་། རྩོམ་གྲྀ་ལྟ་བུ་
 གཙོ་བོ་གཞི་བཟོ་བ་། རྩོམ་གྲྀ་ལྟ་བུ་
- 10 གཙོ་བོ་གཞི་བཟོ་བ་།
 གཙོ་བོ་གཞི་བཟོ་བ་། རྩོམ་གྲྀ་ལྟ་བུ་
 གཙོ་བོ་གཞི་བཟོ་བ་། རྩོམ་གྲྀ་ལྟ་བུ་